

Του
ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΖΑΡΚΑΛΗ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ,
Οκτώβριος.

ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ στην Ευρώπη «ανοίγουν νέες δυνατότητες εις την ευθύνη και την αποστολή που ανέκαθεν είχε το Οικουμενικό Πατριαρχείο ως η πρωτόθετος Εκκλησία της Ανατολής». Αυτά τονίζει σε συνέντευξη που παρεχώρησε προς «Το Βήμα» ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος ο οποίος εκφράζει την ευχή ότι δεν θα υπάρξει εχθρότητα ή ανοικτές προκλήσεις και εχθροπραξίες μεταξύ του ελληνικού και του τουρκικού λαού.

Στην ίδια συνέντευξη του ο Πατριάρχης αναφέρεται στις άριστες σχέσεις του με τον Αρχιεπίσκοπο Αμερικής Ιακώβο και εκθέτει τις θέσεις του για την αντιμετώπιση των παγκοσμίων προβλημάτων με συναίνεση και τρόπο ειρηνικό.

Το κείμενο της συνέντευξης είναι το ακόλουθο:

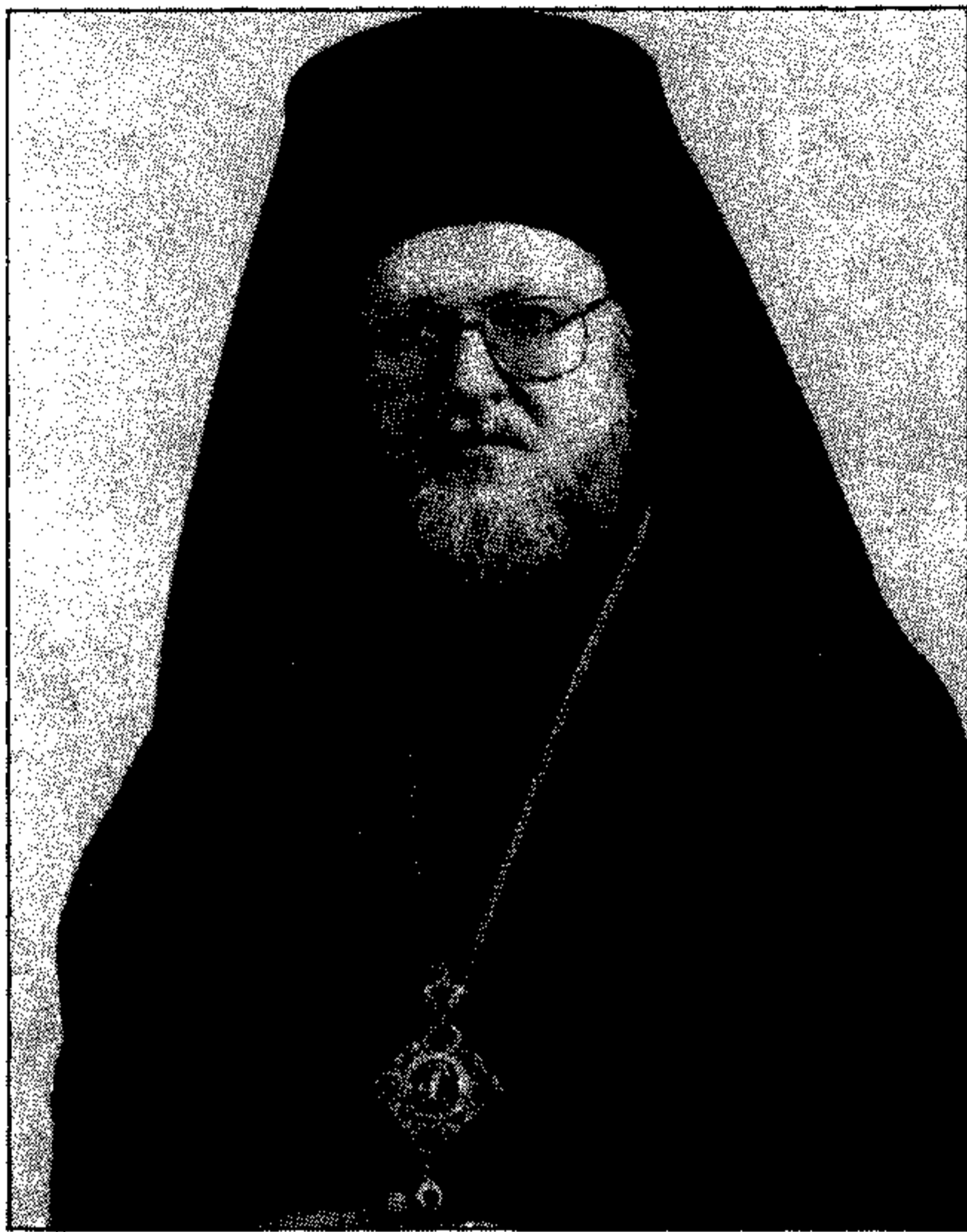
- Παναγιώτατε, η εκλογή Σας και μάλιστα παμψηφεί - στον Θρόνο της Κωνσταντινουπόλεως δημιούργησε ελπίδες στην Ορθοδοξία για την ενίσχυση του ρόλου του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Ποιες είναι οι κατευθυντήριες αρχές της «πολιτικής» που θα ακολουθήσετε;

«Η κατά την άρρητο βουλή του Θεού παμψηφεί εκλογή της ημών Μετριότητας εις τον Πάνσοπον Οικουμενικόν Θρόνον, είναι φυσικόν να προκαλή την θαυμάτιον ημών ευγνωμοσύνην προς τον Θεόν και εν συνεχεία προς την τιμήσαν ημάς διά της εμπιστοσύνης αυτής σεβασμίαν Ιεραρχίαν του Θρόνου. Το ίδιο αυτό ευλογημένο γεγονός, της παμψηφεί δηλαδή εκλογής που σεις υπογραμμίζετε, καθιστά ακόμη μεγαλύτερον την ευθύνη ημών έναντι των προσδοκούντων της Μητρούς Εκκλησίας, αλλά και γεμίει ημάς από αισιοδοξίαν, επ' όσον διά του τρόπου τούτου εξεδηλώθη εμπράκτως και εκ των προτέρων από μέρους των σεβαστών Ιεραρχών του Θρόνου, ότι εις τον κοινόν ιερών αγώνων θα έχουμε την συμπράξασιν όλων, διά να αποδή η αρχομένη Πατριαρχία ημών γόνιμος και ευλογημένη εις όλας τας οικουμενικάς διαστάσεις, που έχει εξ ορισμού και από την ιστορία ο πανίερος Οικουμενικός Θρόνος. Κατόπιν τούτου θα ημπορούσε να λεχθή ότι κατευθυντήριες γραμμές του έργου το οποίον καλούμεθα να ασκησώμεν ως «πρώτος μεταξύ ίσων» εις την παγκόσμιον Ορθοδοξίαν κατά την κρίση μας σιγηθίσην δεν ημπορεί να είναι άλλες από τον απόλυτον σεβασμόν της Ορθοδόξου Παραδόσεως, που σημαίνει ανεπιτήδεον ελικρινείαν και επικοινωνίαν με όλας τας δυνάμεις του αγαθού όπου και αν ευρίσκωνται, συγχρόνως δε σταθερότης και πιστότης εις τας καθηγιασμένας αξίας, τας οποίας διέσωσε η Ορθοδοξία διά μέσου των αιώνων, με υψηλότατο μάλιστα ενίοτε και αυτόχημα μαρτυρικό τίμημα. Συνεπεία, λοιπόν, προς τα θεμελιώδη δεδομένα της Ορθοδοξίας, απ' ενός, ευδοκία δε και ειρήνη μετά πάντων ανθρώπων, απ' ετέρου, επιθυμούμεν να είναι οι κατευθυντήριες αρχές της αρχομένης εν τη Εκκλησία νέας διακονίας ημών, διά την οποίαν επικαλούμεθα διά μίαν ακόμη φοράν την ενίσχυσιν και τον φωτισμόν του Παναγίου Θεού και την τιμίαν συνεργασίαν των Ιερωτάτων περί ημών αδελφών, αλλά και παντός ανθρώπου καλής θέλησεως.»

- Ενθρονίσθε, Παναγιώτατε, σε μια ιστορική περίοδο, κατά την οποία πολλά από τα «είρη» που διαρανούσαν τον σύγχρονον κόσμο κατέρρευσαν. Έτσι, η θρησκεία καλείται να αναλάβει χωρίς πλέον περιορισμούς τον ρόλο που της αναλογεί στην

Ο νέος Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος μιλεί προς «Το Βήμα»

Ο δρόμος που θα πορευθώ

Του ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΡΤΑΛΗ

«ΔΕΙ ΞΕΡΙ» του αποβίωσαντος Οικουμενικού Πατριάρχη Δημητρίου υπήρξε ο νεοεκλεγείς Πατριάρχης Βαρθολομαίος, ο 270ός διάδοχος του Πρωτοκλήτου Ανδρέου και ο 107ος από την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως από τους Τούρκους το 1453. Ο νέος Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως και νέος Ρώμης είναι μόλις 52 ετών και καλείται τώρα να προωθήσει την πραγματική αναβάθμιση του ρόλου του Οικουμενικού Πατριαρχείου ως διεθνούς θεσμού σε μια νέα εποχή.

Ρεαλιστής κληρικός με ευρύτατη μόρφωση στο κανονικό δίκαιο, με σπουδές στη Ρώμη, στην Ελλάδα και στο Μόναχο, μιλάει επτά γλώσσες, είναι εκείνος που ηγείτο του διαλόγου με τη ρωμαιοκαθολική εκκλησία και με όλες τις ορθόδοξες εκκλησίες. Σήμερα που η Ορθοδοξία επανευρίσκει τη χαμένη της αίγλη μετά την πτώση των κομμουνιστικών καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη και τη Σοβιετική Ένωση, είναι ευνόητος ο ρόλος που έχει να παίξει ο νέος Πατριάρχης.

Ο Βαρθολομαίος ο Α', κατά κόσμον Δημήτριος Αρχοντινός, γεννήθηκε στην Ίμβρο το 1939. Είναι δηλαδή συμπληρωτής του Αρχιεπισκόπου Βορείου και Νοτίου Αμερικής Ιακώβου. Σπούδασε στην περίφημη Θεολογική Σχολή της Χάλκης, που σήμερα παραμένει κλειστή, και συνέχισε τις σπουδές του στην Ευρώπη. Ως τουρκός υπήκοος υπηρέτησε στον τουρκικό στρατό ως έφεδρος αξιωματικός. Χειροτονήθηκε διάκονος το 1961 από τον τότε μητροπολίτη Ίμβρου και Τενέδου και κατόπιν Χαλκηδόνος Μελίτων. Το 1973, σε ηλικία μόλις 34 ετών ανεδείχθη Μητρο-

Ο ΝΕΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ

πολίτης Φιλαδελφείας και διεδέχθη τον Μελίτωνα μετά τον θάνατό του στη Μητρόπολη Χαλκηδόνος.

Θεωρείται ο εμπνευστής της εξωτερικής πολιτικής του Πατριαρχείου και εκείνος που είχε την ιδέα να πραγματοποιηθεί η κορεία αγάπης του Δημητρίου στις ορθόδοξες χώρες, γεγονός που έδωσε την ευκαιρία να συσφιχθούν ακόμη περισσότερο οι διορθόδοξες σχέσεις. Με τον τρόπο αυτόν ο Οικουμενικός Πατριάρχης δώθηκε για πρώτη φορά από την ουσιαστική απομόνωση του στο Φανάρι και άρχισε να έχει αποτελεσματική διεθνή επιρροή.

Ήταν επικεφαλής της πατριαρχικής αντιπροσωπείας στη θρονική εορτή της Χάλκης, που σήμερα παραμένει κλειστή, και συνέχισε τις σπουδές του στην Ευρώπη. Ως τουρκός υπήκοος υπηρέτησε στον τουρκικό στρατό ως έφεδρος αξιωματικός. Χειροτονήθηκε διάκονος το 1961 από τον τότε μητροπολίτη Ίμβρου και Τενέδου και κατόπιν Χαλκηδόνος Μελίτων. Το 1973, σε ηλικία μόλις 34 ετών ανεδείχθη Μητρο-

πρέπει να ενισχυθεί ο οικουμενικός θρόνος. Είναι γνωστοί οι περιορισμοί που οι τουρκικές αρχές έχουν επιβάλει. Η Θεολογική Σχολή της Χάλκης, φυτώριο νέων Ιεραρχών, παραμένει κλειστή εδώ και χρόνια. Η τουρκική νομοθεσία δίνει το ιερατικό δικαίωμα στο Πατριαρχείο μόνο σε τουρκούς υπήκοους τη στιγμή που ουσιαστικά η ελληνική μειονότητα στην Τουρκία δεν υπάρχει πλέον. Εύκολα λοιπόν γίνεται αντιληπτό ότι με τον τρόπο αυτόν η ανανέωση των στελεχών είναι αδύνατη, και το Πατριαρχείο ουσιαστικά συνεχίζει να παραμένει αιχμάλωτο του τουρκικού κράτους.

ΕΤΙΚΟ είναι πάντως το γεγονός ότι οι τουρκικές αρχές δεν θέλησαν τη φορά αυτή να αναμειχθούν στην εκλογή του Πατριάρχη, όπως το είχαν πράξει κατά την εκλογή του Δημητρίου, όταν είχαν αποκλείσει τον Μελίτων. Θα πρέπει όμως να διευκρινισθεί εδώ ότι αυτό υπήρξε το αποτέλεσμα εξωτερικών πιέσεων προς την Άγκυρα, τη στιγμή που η Τουρκία υφίσταται διεθνή κατακραυγή για τις συνεχιζόμενες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τους βασανισμούς πολιτικών κρατουμένων, τις διώξεις των Κούρδων κλπ.

Φυσικά δεν έλειψαν στην ίδια την Τουρκία τα σχόλια ότι με τον τρόπο αυτόν η τουρκική κυβέρνηση απεδείξε ότι σεβεται τις θρησκευτικές ελευθερίες, ενώ αντίθετα η Ελλάδα με τους διορισμούς της μομφήτων τις καταπατά. Η στήριξη όμως παρόμοιων συλλογισμών αποτελεί υποκρίση. Διότι είναι γνωστό ότι σε καμία ισλαμική χώρα (ακόμη και στην ίδια την Τουρκία) οι μομφήδες δεν εκλέγονται αλλά διορίζονται από τη διοίκηση, εφόσον σύμφωνα με τον μουσουλμανικό νόμο, πέρα από τα θρησκευτικά, έχουν και διοικητικά καθήκοντα.

μεν, πλέον συντονισμένες και γραμματικές από της Πατριαρχίας του αειμνήστου Αθηνάγουρου Α', ιδιαίτερος όμως και πλέον ουσιαστικός επί των ημερών του πολυκλαύστου και πολυσεδάστου αμέσου Προκατόχου ημών Δημητρίου του Α', ο οποίος, κατά κοινήν ομολογίαν, υπήρξε η πλέον συγκινητική ενσάρκωσις γαλιναίου και ειρηνολοίου Ποιμένου εις τον σύγχρονον χριστιανικόν κόσμον. Έχοντες, λοιπόν, την βαρείαν κληρονομίαν τοιούτων προτύπων, αλλά και την δεδηλωμένην εμπιστοσύνην των εντίμων Κυβερνήσεων των δύο χωρών, αι εκδηλώσεις των οποίων μας έχουν συγκινήσει και ενθαρρύνει ιδιαίτερος τελευταίως, θα πράξωμεν παν το δυνατόν από του Ιερού Κέντρου της Ορθοδοξίας διά να τιμήσωμεν την εν λόγω εμπιστοσύνην και να διακονήσωμεν εν φόβω Θεού τα καλώς νοούμενα συμφέροντα και την ειρήνην αμοφτέρων των λαών, πράγμα που θα είναι προς συμφέρον και των ιδίων αλλά και της παγκοσμίου κοινότητος.»

- Πολλά σχόλια είδαν το πρόσφατο δημοσίευμα για τις σχέσεις του Οικουμενικού Πατριαρχείου με την Αρχιεπισκοπή Αμερικής, με αφορμή την αποδιδόμενη πρόθεση του Αρχιεπισκόπου Ιακώβου να διεκδικήσει το Πατριαρχικό αξίωμα. Ποια είναι τα προσωπικά Σας αισθήματα, Παναγιώτατε, και πώς βλέπετε τις μελλοντικές σχέσεις του Οικουμενικού Πατριαρχείου με την Αρχιεπισκοπή Αμερικής;

«Αι σχέσεις της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αμερικής και του ποιμενάχου αυτής Ιερωτάτου αδελφού ημών Αμερικής κ. Ιακώβου προς την Μητέρα Εκκλησίαν και προς την περί ημάς σεβασμίαν Ιεραρχίαν, είναι δεδομένα από την κρατούσαν κανονικὴν τάξιν, αλλά και έχουν επισημοποιηθή εμπράκτως από σειράν αδιαμφισβητήτων γεγονότων, τα οποία και ελέγγουν αναλόγως την αξιοπιστίαν ωρισμένων κατά καιρούς ανευθύνων δημοσιευμάτων. Εν συντομία δύνανται εν προκειμένω να λεχθή ότι το Οικουμενικόν Πατριαρχεῖον ἐπίμνησε πάντοτε και διά πάντος τρόπου την προσωπικότητα και την προσφοράν τού εκ των κορυφαίων Ιεραρχών του Ιερωτάτου Αρχιεπισκόπου Ιακώβου, εκείνος δε προσεπάθησε να συμβάλῃ δια των προσόντων και δυνατοτήτων του εις την καλύτεραν πορείαν των πραγμάτων του Οικουμενικού Πατριαρχείου, και μάλιστα των σχέσεων του προς την πλέον πολυάνθρωπον και δυναμικὴν επαρχίαν της αμέσου δικαιοδοσίας του, που είναι η Αρχιεπισκοπή Αμερικής Βορείου και Νοτίου. Πάντως, και οι προσωπικοί δεσμοί της ημών Μετριότητος - ως συμπόλιτου, και αναδεκτού της αειμνήστου αδελφότητος του Αρχιεπισκόπου - υπήρξαν πάντοτε γνωστοί και σεβαστοί αμφοτέρωθεν, αι δε σχέσεις του Οικουμενικού Πατριαρχείου προς την Ιεράν Αρχιεπισκοπὴν Αμερικής ἔχουν ασφαλῶς αναβαθμισθῆ ακόμη περισσότερον ἀπὸ του ελλογιμένου εκείνου ταξιδίου, το οποίον επραγματοποίησεν, ως εκ του σύγγενος ευλογίαν, εις τας Ηνωμένας Πολιτείας της Αμερικής ο αιδόμενος Πατριάρχης μας Δημήτριος. Και ουδεὶς ἀμφιδέλλει ότι ο νέος αυτός χρυσός κρικός, που κατέλιπον ο Πρόδος και Σεμνός Πατριάρχης, αποτελεί ὄχι μόνον πολύτιμον κληρονομίαν, αλλά και συνεχή υπόμνησιν δι' ὅλους μας και περισότερον ουσιαστικὴν και θεοφιλή καλλιέργειαν των, ως εἴπωμεν, οἰκοθεν δεδομένων οργανικῶν και αρμονικῶν σχέσεων. Εν τέλει απευθύνωμεν εγκάρδιον πατρικόν χαιρετισμόν προς τον Εντιμώτατον εκδότην και τους συνεργάτας της εγκρίτου εφημερίδος «Το Βήμα», καθὼς και προς ὅλους τους αναγνώστας αυτού, απόνεμοντες πᾶσι ολόθυμον την Πατριαρχικήν ημών ευλογίαν.»

ανήλθε στην κορυφή της Ορθοδοξίας.

Ο ΙΔΙΟΣ θεωρεί ότι το οξύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι σχέσεις μεταξύ της Ορθοδοξίας και της Ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας είναι το γνωστό πρόβλημα της Ουνίας. Το πρόβλημα αυτό δυσχεραίνει τον θεολογικό διάλογο μεταξύ των δύο εκκλησιών και ο νέος Πατριάρχης είχε ήδη μεταφέρει τις ανησυχίες του στον Πάπα Ιωάννη Παύλο Β' κατά τη συνάντησή τους στη Ρώμη και ελπίζει ότι θα βρεθεί η λύση ώστε να ξεπεράσει ο διάλογος αυτός.

Πέρα όμως από τον διάλογο με τη Ρώμη ο Βαρθολομαίος θεωρείται δέδαιο ότι θα προωθήσει τις διαδικασίες για τη σύγκληση της πρώτης Πανορθόδοξου Συνόδου που θα ασχοληθεί με θέματα πνευματικά, διοικητικά και κανονικού δικαίου. Πρόσφατα μάλιστα προήδρευσε της Διορθόδοξης Προπαρασκευαστικής Επιτροπής της Συνόδου στο διορθόδοξο κέντρο του Οικουμενικού Πατριαρχείου στο Σαμπεζί της Γενεύης.

Για να ανταποκριθεί όμως στον ρόλο του ο νέος Πατριάρχης θα

ευρύτερη περιοχή μας. Ποια είναι τα συμπεράσματα που εξαγάγετε από αυτή τη νέα τάξη πραγμάτων για το ίδιο το Οικουμενικό Πατριαρχείο και τις σχέσεις του με την κοσμική εξουσία;

«Χωρίς αμφιβολία, οι ραγδαίες και απρόβλεπτες ανακατατάξεις που έχουν γίνει τα τελευταία τέσσερα έως πέντε χρόνια κυρίως στην Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη, αλλά με άμεσο αντίκτυπο και στην παγκόσμια κοινωνικο-πολιτική σκηνή, ανοίγουν νέες δυνατότητες εις την ευθύνη και την αποστολήν που ανέκαθεν είχε το Οικουμενικόν Πατριαρχεῖον ως η πρωτόθετος Εκκλησία της Ανατολής. Το μέχρι ποίου σημείου όμως η κατά τόπους πολιτική εξουσία θα είναι εις θέσιν

να αναγνωρίσει αυτές τας αγαθὰς υπηρεσίας, που πάντοτε προσφέρει και επιθυμεί να προσφέρει το Οικουμενικόν Πατριαρχεῖον εις τα πλαίσια των εκάστοτε δυνατοτήτων του - και προ πάντων εις τον καθαρά πνευματικό χαρακτήρα της αποστολής του -, αυτό είναι κάτι που δεν ημπορεί κανείς να το προβλέψει πάντοτε. Διότι, όπως είναι γνωστό, οι κοινωνικο-πολιτικές και πολιτιστικές διαφορές εξακολουθούν να υπάρχουν από τόπο σε τόπο, ανεξαρτήτως της κτηνήσεως των τοιχῶν μεταξύ Ανατολής και Δύσεως, που εμνημονεύσατε. Πάντως πρέπει να ομολογηθῆ ότι, παρὰ τὰ χρονίζοντα σε διάφορα σημεία της γης μεγάλα και ἄλυτα προβλήματα, που συσταρῶν δύστυχως, ως τὸσας ἐστίας ανωμά-

λίας, υπάρχει εις τα τελευταία αυτά χρόνια εμφανής η διάθεση ενός τιμίου ρεαλισμῶν και μας πανανθρώπινον συνανέσεως προς ειρηνικήν αντιμετώπισιν και λύσιν μειζόνων προβλημάτων, τα οποία ἄλλοτε αντιμετώπιζοντο μόνον με πόλεμον. Αυτῆ η εὐλογημένη παγκόσμιος συγκυρία φυσικῶν εἰναι να κεντρίζη περισσότερον την φιλοτιμίαν κάθε ελικρινούς εργάτου του αγαθού και να εμπνεύσει περισσότεραν αισιοδοξίαν δι' ἕνα μέλλον ειρηνικότερον και ευτυχέστερον παγκοσμίως.»

- Παναγιώτατε, ποια είναι η ευχή Σας για την πορεία των ελληνοτουρκικών σχέσεων;

«Ανεκαθεν επιθυμία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, ἄλλά και